

Sygn. akt I Ca 494/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Barbara Bojakowska

Sędziowie Elżbieta Zalewska-Statuch

Katarzyna Powalska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2019 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa P. N.

przeciwko K. N.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 26 lipca 2019 roku, sygnatura akt III RC 146/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1. na następujący: „podwyższa alimenty ustalone ugodą sądową zawartą przed Sądem Rejonowym w Sieradzu w dniu 7 października 2013 roku w sprawie III RC 38/13 z kwoty po 550 złotych do kwoty po 800 (osiemset) złotych miesięcznie, poczynając od 1 października 2019 roku, płatne do dnia 15-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatność którejkolwiek raty, oddalając powództwo w pozostałej części i nie obciążając pozwanej kosztami zastępstwa procesowego”;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego;

IV. przyznaje adwokatowi Ł. K. zwrot kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 73,80 (siedemdziesiąt trzy 80/100) złotych brutto, którą nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Sieradzu.

Sygn. akt I Ca 494/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 lipca 2019 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu w sprawie III RC 146/18 z powództwa P. N. przeciwko K. N. oddalił żądanie podwyższenia alimentów

Rozstrzygnięcie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i wnioski, których zasadnicze elementy przedstawiały się następująco:

Powód jest dzieckiem pozwanej i D. N.. Jego rodzice są rozwiedzeni.

07 października 2013 w sprawie III RC 38/13 matka powoda zobowiązała się świadczyć na rzecz syna alimenty po 550 złotych miesięcznie.

Powód ukończył Technikum w Zespole Szkół nr (...) w W.. Ponościł wydatki za mieszkanie w bursie szkolnej i za wyżywienie - ok. 330 złotych miesięcznie. Dni wolne od nauki spędzał u ojca, w S.. Ponościł wydatki na dojazdy - ok. 200,00 złotych miesięcznie. Uczęszczał przed maturą na korepetycje z języka angielskiego i matematyki. Ich koszt wynosił 400,00 złotych miesięcznie. Trenował także piłkę nożną i ponościł wydatki na obuwie i strój sportowy. Już nie uprawia tego sportu. Zdał w tym roku maturę. Zamierza studiować. Będzie studiował we W.. Wspólnie z inną osobą zamierza wynajmować mieszkanie. Prognozuje, że przypadające na niego koszty najmu wyniosą 1000,00 złotych miesięcznie. Nie zamierza ubiegać się o przydział miejsca w domu studenta, mimo znacznie niższych kosztów.

Pozwana jest z zawodu pielęgniarką. Od 14 lat mieszka i pracuje we Francji. Oprócz powoda nie ma nikogo na utrzymaniu. Kilka lat temu zmarło jej inne dziecko, syn E..

Pozwana pracuje nadal w swoim zawodzie, jest pielęgniarką na bloku operacyjnym jednej z klinik medycznych w R.. Gdy trwało postępowanie w sprawie III RC 38/13 zarabiała do 1900,00 € miesięcznie (netto). Obecnie zarabia do 2100,00 € miesięcznie (netto). Wynajmuje mieszkanie, za które ponosi opłatę 650,00 € miesięcznie; koszty energii elektrycznej i wody to odpowiednio 40,00 € i 50,00€; ponosi wydatki na Internet i telefon 30,00 € i 40,00€. Ma długi związane z kredytami branymi po zamieszkaniu we Francji.

Po śmierci syna E. nie spłacała rat kredytu. Na skutek ugody zawartej z wierzycielem płaci teraz po 550,00 € co miesiąc. Na dojazdy do pracy przeznaczają 50 € miesięcznie. Rodzice pozwanej mieszkają w Polsce, we W.. Ojciec jest emerytem a matka rencistką;

od 01 marca 2019 ich wypłacane świadczenia wynoszą 1451,09 złotych i 1367,31. Matka pozwanej cierpi na nieoperacyjny nowotwór złośliwy. Choruje od 5 lat. W tym czasie powstał dług związany z płatnościami za mieszkanie; prowadzona jest egzekucja - należność główna

i świadczenia dodatkowe wynoszą łącznie ok. 18000,00 złotych. Pozwana wspomaga rodziców. Płacąc bieżące należności za mieszkanie (ponad 700,00 złotych miesięcznie) i 200,00 złotych na spłatę długu.

Ojciec powoda ma 47 lat. Od 11 lat jest emerytem. Na utrzymaniu ma jeszcze jedno dziecko, na które zasądzone zostały, od niego, alimenty po 800,00 złotych miesięcznie. Rozstrzygnięcie zapadło w formie wyroku zaocznego. D. N. nie był zainteresowany wniesieniem sprzeciwu od tego wyroku. Jego emerytura wynosi netto ok 1580,00 złotych. Faktycznie otrzymuje 514,30 złotych netto. Są bowiem, na podstawie tytułów wykonawczych, potrącenia w kwocie 1066,38 złotych. Gdy powód uczęszczał do technikum, jego ojciec wydatkował, na utrzymanie syna ok. 1500,00 złotych miesięcznie (łącznie z alimentami

od matki). Deklaruje obecnie wydatkować na utrzymanie syna 1000,00 złotych miesięcznie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał powództwo za niezasadne w świetle uregulowania z art. 133 § 1 kro i art. 138 kro.

Sąd wywiódł, iż od czasu zawarcia ugody w sprawie III RC 38/13 upłynęło ponad 5 lat. Powód miał wówczas skończone 14 lat. Był wychowywany przez ojca. Jest aktualnie jedyną osobą, którą ma obowiązek utrzymywać jego matka. Obowiązek taki spoczywa też na ojcu powoda. Jego ojciec ma 47 lat, a od 11 jest emerytem. Ma na utrzymaniu jeszcze córkę, wobec której zostały, wyrokiem zaocznym, ustalone alimenty po 800,00 złotych miesięcznie.

Sąd wskazał, iż przyjął za niewiarygodne zeznania ojca powoda, w szczególności w zakresie jego źródeł utrzymania i swoistej niefrasobliwości i braku dbałości o wynik postępowania, które go dotyczyło. Z informacji o wysokości emerytury D. N. jednoznacznie wynika, że wypłacane ma faktycznie niewiele

ponad 500,00 złotych, pozostała kwota (z ok. 1600,00 złotych), podlega zajęciu. W tej sytuacji ojciec powoda zaakceptował wyrok zaoczny, podwyższający alimenty dla córki do 800,00 złotych, jedynie z powodu kosztów dojazdu do M. (ok. 300 kilometrów od S.). Koszty ponosi się raz, a alimenty są należne córce ojca powoda w powtarzających się okresach – co miesiąc. Gdy powód uczęszczał do technikum, ojciec przekazywał mu, po odjęciu alimentów od matki, ok. 1000,00 złotych miesięcznie. Musiałoby to oznaczać, że na utrzymanie powoda i jego ojca faktycznie łoży żona D. N., pracująca jako pielęgniarka, mająca na utrzymaniu córkę i spłacająca raty kredytu po 700,00 złotych miesięcznie. Dlatego Sąd przyjął że D. N., młody stosunkowo emeryt, ma też inne źródła utrzymania. Być może jest to praca w Holandii, na którą wskazywała w swoich zeznaniach pozwana.

Jednocześnie Sąd wskazał, że pozwana wykazała swoje możliwości zarobkowe. Pracuje od wielu lat jako pielęgniarka. Jest to jej jedyne źródło utrzymania. Mieszka we Francji. Poności wydatki związane z mieszkaniem i jego eksploatacją. Ma także wydatki na media komunikacyjne (Internet, telefon). Wydatkuje także na koszty dojazdów do pracy. Jej wynagrodzenie i wykazane wydatki są wiarygodne, wynikają z zaświadczenia dotyczącego wynagrodzenia i zeznań niekwestionowanych, w tym zakresie, przez powoda. Pozwana spłaca także długi wynikające z nieterminowego spłacania, bądź zaniechania spłacania rat kredytu. Problemów z systematyczną spłatą pozwana nie miała do czasu śmierci jej syna E.. Przeżycia z tym związane doprowadziły do przeterminowania zobowiązań. Fakt istnienia długu i jego wysokość pozwana wykazała stosownymi dokumentami pochodzącymi od odpowiednich organów francuskich. Pozwana wspomaga swoich rodziców. Płaci za zajmowane przez nich mieszkanie i spłaca ich dług (łącznie miesięcznie przekazuje na te cele ok. 900,00 złotych miesięcznie). Jej rodzice w ocenie sądu pozostają w niedostatku. Matka pozwanej cierpi na nieoperacyjny złośliwy nowotwór. Choroba i wydatki z nią związane przyczyniły się do długu rodziców pozwanej w szczególności w zakresie opłat za mieszkanie. Wysokość tego długu wykazana została informacją od komornika prowadzącego egzekucję, a przyczyny zobowiązania wykazane zostały zeznaniami pozwanej. Korespondują one z kartą informacyjną leczenia szpitalnego. Sąd przyjmuje, że wobec niedostatku rodziców pozwana, ich jedyne dziecko, spełnia wobec nich obowiązek alimentacyjny. Fakt spoczywającego na niej obowiązku wobec syna nie może niwelować obowiązku wobec rodziców. Wynika on z przepisów art. 128 kro i art. 133 § 2 kro. Po wykonaniu wykazanych wyżej płatności na utrzymanie pozwanej pozostaje niewielka kwota.

Powód zakończył edukację na poziomie wykształcenia średniego. Pozwana nie zaprzeczyła, że syn rozpocznie studia. Powód będzie studiował we W.. Zmienia się zatem zakres jego usprawiedliwionych potrzeb. W szczególności koszty mieszkania. Aktualnie te koszty nie zostały przez powoda wykazane, jednakże Sąd przyjmuje za wiarygodne, że wydatek miesięczny na wynajem niewielkiego mieszkania w dużym mieście, ośrodku akademickim to około 2000,00 złotych. Znacznie niższe są ceny miejsc w domach studenta, co wykazała pozwana. Powód natomiast nie udowodnił aby mieszkanie w domu studenta wiązało się z pobytem w kręgu swoistej patologii. Należałoby wtedy założyć, że prawie każdy student mieszkający w akademiku, to narkoman, alkoholik albo diler zakłócający funkcjonowanie innym nielicznym, którzy chcą rzetelnie studiować. Dlatego Sąd nie przyjmuje, aby ewentualny wydatek na wynajęcie mieszkania był zaspokojeniem usprawiedliwionej potrzeby mieszkaniowej powoda, gdy ta potrzeba może być zaspokojona niższym kosztem. Sąd nie neguje innych wydatków na zaspokojenie potrzeb powoda: wydatki na żywność, odzież, koszty komunikacji, zaspokojenie potrzeb wyższego rzędu np. kino. Powód podaje kwotę jaka jest, w jego mniemaniu, adekwatna do zaspokojenia wszystkich tych potrzeb - 2000,00. Sąd nie działa w próżni społecznej; nawet w otoczeniu przewodniczącego są osoby, które studiują albo, których dzieci studiują. Kwota do 2000,00 złotych jest wiarygodna, gdy siedziba uczelni nie znajduje się w miejscowości będącej rodzinną miejscowością studenta.

Ojciec powoda zadeklarował świadczenia na jego rzecz w kwocie 1000,00 złotych.

Ze świadczeniami matki to już 1550,00 złotych miesięcznie. Matka powoda nie uchyla się od świadczenia alimentów na jego rzecz, jednakże wykazuje brak możliwości zarobkowych majątkowych dla zwiększenia świadczeń dla powoda. Sąd odczytuje to jako wykazanie,

że na podstawie Art. 133 § 3 KR i OP zwiększenie alimentów stanowiłoby nadmierny uszczerbek dla K. N.. Tą przesłankę sąd w relacjach alimentacyjnych między zobowiązanym rodzicem a uprawnionym dzieckiem, bierze pod

uwagę wyłącznie gdy dziecko jest pełnoletnie. Taką osobą jest P. N.. Rozpoczęcie edukacji na poziomie uniwersyteckim nie powoduje aby osoba pełnoletnia nie miała możliwości zarobkowania. Coraz częściej jest spotykane łączenie studiów stacjonarnych z pracą okazjonalną, weekendową. Niekiedy nawet ze stałym zarobkowaniem. Nie ma w ocenie Sądu przeszkód aby powód brakującą część świadczeń na zaspokojenie swoich potrzeb zapracował. Zważywszy, że do pełnej niezbędnej mu kwoty brakuje 450,00 złotych nie będzie to wymagało od niego poświęcenia czasu kolidującego z nauką.

Sąd przyznał adwokatowi na podstawie § 2 p. 1 i 2 w zw. z § 10 p.9 i § 4 ust. 2 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu opłatę i zwrot udokumentowanych wydatków. Opłatę przyznano podwyższoną do 150% stawki z § 10 pkt 9 rozporządzenia mając na względzie nakład pracy adwokata.

Zwrot wydatków udokumentowany został rachunkiem za tłumaczenie tekstu sporządzonego w języku francuskim na język polski.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodził się powód zaskarżając wyrok w całości w oparciu o zarzut błędu w ustaleniach faktycznych poprzez nieuprawnione przyjęcie, iż dochody pozwanej wynoszą netto 2 100 euro w sytuacji w której z przedłożonego odcinka wypłaty za maj 2019 roku wynika, że jest to kwota 2 900 euro a w oparciu o powyższe zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego art. 135 § 1, art. 133 § 3 i art. 138 kro poprzez uznanie, iż potrzeby powoda są wygórowane, gdyż chce on wynajmować mieszkanie za 1000 zł a alimenty zbyt wysokie i ze pozwana jako rodzic może uchylić się od świadczeń alimentacyjnych z powołaniem na nadmierny uszczerbek spowodowany splata zadłużeń finansowych i pomoc rodzicom w wymiarze po 900 zł miesięcznie.

Powód powołał się także na nieznaną mu wcześniej fakt pozbawienia władzy rodzicielskiej pozwanej nad powodem w 2014 roku, gdy był on małoletni w sprawie III Nsm 140/13 Sądu Rejonowego w Sieradzu.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i orzeczenie o kosztach procesu poprzez zasądzenie ich od pozwanej na rzecz powoda, w tym zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych i o załączenie akt III Nsm 140/13.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji. Przedłożyła uproszczony odcinek wypłaty za listopad 2019 roku potwierdzający wypłatę netto w wysokości 2 118, 61 euro.

Rozpoznając apelację Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda co do zasady jest usprawiedliwiona.

Sąd I instancji prawidłowo rozważył zarówno aktualny zakres usprawiedliwionych potrzeb powoda, jak i bieżącą sytuację finansową jego rodziców, jednakże nie ustrzegł się błędu w zakresie zastosowania w sprawie przepisów prawa materialnego.

Sąd II instancji podzielił więc ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i uznał je za własne. Prawidłowość ustalenia wysokości uzyskiwanych przez pozwaną dochodów nie podlega weryfikacji na podstawie wybiórczo przedkładanych przez nią odcinków wypłaty, które różnią się w zakresie wysokości wskazywanego przez pracodawcę wynagrodzenia brutto do opodatkowania za miesiąc maj 2019 roku kwota 2 633,31 euro (k. 116) a za miesiąc listopad 2019 roku kwota 1364,32 euro (k. 168). Różny sposób ich interpretacji mógł zostać przesądzony poprzez zwrócenie się do pozwanej o przedłożenie zaświadczenia jej pracodawcy o wysokości średniej zarobków netto za okres od stycznia do grudnia 2019 roku, jednakże badanie tego wątku zostało uznane przez Sąd Okręgowy za zbędne, gdyż nawet

przy przyjęciu niekwestionowanych przez nią zarobków na poziomie 2 100 euro miesięcznie Sąd Okręgowy uznał, że taka ich wysokość uprawnia powoda do żądania podwyższenia alimentów jedynie o kwotę 250 zł. Akcentowana przez Sąd Rejonowy okoliczność związana z koniecznością alimentowania przez pozwaną także jej rodziców nie może tworzyć w tym zakresie obowiązku samoutrzymania się przez powoda w całości. Jeżeli powstaje kolizja pierwszeństwa zaspokojenia potrzeb alimentacyjnych osób współuprawnionych do oczekiwania pomocy pozwanej to w żadnym razie nie do zaakceptowania jest konkluzja, że potrzeby dziecka ustępują przed potrzebami jego dziadków, którzy posiadają własne źródła utrzymania, kształtujące ich miesięczne dochody na poziomie 3 000 zł miesięcznie. Nie jest kwestionowany ani w piśmiennictwie, ani w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że dziecko, które osiągnęło pełnoletność, wykazując chęć dalszej nauki i zdobycia zawodu, zachowuje co do zasady prawo do alimentacji ze strony rodziców (por. przykładowo tylko wyrok Sądu Najwyższego z 14 listopada 1997 r., III CKN 257/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 70). Pozwana nie może zwolnić się z tego obowiązku ponad kwotę 550 zł - dotychczas płaconych alimentów, ustalonych w 2013 roku - z powołaniem się na pierwszeństwo spłaty zadłużenia w wysokości 5 000 zł, ciężącego na mieszkaniu jej rodziców. Okoliczność, że pozwana jest w tym mieszkaniu zameldowana nie nakłada na nią ani zobowiązania do spłaty zadłużenia, ani zobowiązania do płacenia bieżącego czynszu. Jeżeli rodziców nie stać na płacenie kosztów najmu po 900 zł miesięcznie, przy stawce czynszu 700 zł plus 200 zł na spłatę zaległości to może winni rozważyć zamianę mieszkania komunalnego na mniejsze. Sąd Rejonowy żadnego ustalenia co do tej kwestii nie czyni. Nie ustala również na co wydatkowany jest przez rodziców pozwanej ich własny dochód, przyjmując za pozwaną obowiązek jej pomocy. Nie wiadomo czy pomoc ta jest zwolnieniem się z ustawowego obowiązku alimentacji czy też wynikiem dobrowolnej decyzji pozwanej, realizowanej kosztem potrzeb powoda. Niezależnie jednak od tego pozwana w ocenie Sądu Okręgowego winna dążyć co najmniej do zrównoważenia interesów osób wobec których na istnienie obowiązku alimentacyjnego się powołuje, zwłaszcza, że obowiązek alimentacyjny wobec dziecka wyprzedza wszystkie inne jej zobowiązania.

Decydując o wysokości należnych powodowi od pozwanej alimentów Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż zakres zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, musi być dostosowany do możliwości zarobkowych i majątkowych osoby zobowiązanej do alimentacji.

Stosownie do wciąż aktualnego poglądu judykatury, górną granicą świadczeń alimentacyjnych są zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego, choćby nawet nie zostały w tych granicach pokryte wszystkie usprawiedliwione potrzeby uprawnionego do alimentacji (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z 20 stycznia 1972 r., sygn. akt III CRN 470/71).

Mając na uwadze powyższe względy, Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy nieprawidłowo zastosował przepisy art. 138 kro w zw. z art. 135 § 1 kro, oddalając powództwo w całości, co skutkowało zmianą orzeczenia na podstawie art. 386 § 1 kpc i oddaleniem dalej idącej apelacji powoda na podstawie art. 385 k.p.c.

Uwzględniając wynik apelacji i fakt, że pozwana była reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu na podstawie art. 100 kpc pozwana nie została obciążona kosztami postępowania apelacyjnego. O kosztach należnych jej pełnomocnikowi z urzędu orzeczono przyznać je od Skarbu Państwa. na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982r. prawo

o adwokaturze w zw. z § 8 pkt. 6 i § 16 ust. 1 pkt. 1 rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu